

CANTATRIX en CONCERTO d'AMSTERDAM

MESSIAH

G.F. Händel

Voorwoord

Toen Händel aan lager wal raakte vervolgde hij zijn loopbaan met het componeren en brengen van oratoria, in het Engels. Messiah is daar een uitvloeisel van. Toen de alt Kathleen Ferrier werd ingezet om vlak na de Tweede Wereldoorlog het moreel van het Britse volk op te peppen deed ze dat als solist in Messiah-uitvoeringen. Messiah is een werk dat langzamerhand in het dna van de westerse wereld is gekropen en rond kerst, Pasen of op welk moment dan ook wordt opgevoerd. Dat kan ook, want het behandelt het hele leven van Christus, vanaf zijn geboorte tot en met zijn hemelvaart. In grote lijnen en op een losse manier. Minder vertellend dan de Bach-passies. Vanwege hun populariteit en hun vaste band met de passietijd, klinkt in ons land Messiah veelal rond de kerst.

We kunnen terugzien op uitvoeringen die in karakter zeer verschillend zijn. Uitvoeringen met slanke bezettingen, grootschalige en meezinguitvoeringen, geënceneerde en gedanst Messiah's. Belcantosopraan Joan Sutherland en haar man dirigent Richard Bonynghe brachten een met vocale en instrumentale coloraturen versierde versie op de markt. Op de cd-registratie met The Sixteen onder Harry Christophers klinkt alles totaal anders: slank, transparant.

Wie vanavond/vanmiddag kennis maakt met dit werk kan ik een tip geven: let op de klanknabootsingen in het orkest meteen in het begin. Of de instrumentale sinfonia, waarin herdersmuziek te herkennen valt. Het zachte wiegen van een kind. En een constante lage toon waarmee Händel een doedezak imiteert. Pastorale muziek is het, passend bij het kerstmoment in Messiah.

Natuurlijk heeft Cantatrix dit werk eerder gezongen. Wie daarbij was zal nu ongetwijfeld verschillen horen. Daar is het ons om te doen. Dat houdt een werk levend. En dat betekent ook dat een volgende Messiah-productie vast weer anders zal klinken.

Het gaat bij Cantatrix altijd om méér ...

“Je bleef op het puntje van je stoel. Dirigent en koor hebben voelbaar iets te vertellen”, aldus een recensent over een uitvoering van Cantatrix.

Dit is het handelsmerk van Vocaal Ensemble Cantatrix; bij een concert méér meegeven aan de luisteraar dan een goede weergave van mooie muziek. Luisteraars worden meegenomen in een muzikale ervaring die je meevoert en raakt tot in de ziel.

Onder het publiek wordt lang nagepraat over de concertervaring. Vele luisteraars worden vaste bezoekers en nemen steeds weer nieuwe bezoekers mee. De volle kerken en zalen in de afgelopen jaren, van de Grote kerk in Leeuwarden tot de Westerkerk in Amsterdam, getuigen van de indruk die het koor telkens weer weet te maken.

Met dit verlangen voor ogen, om dergelijke muzikale ervaringen tot stand te brengen, is 25 jaar geleden het ensemble opgericht. De naam ‘Cantatrix’ is veelzeggend; het woord is een zelfbedachte afleiding vanuit de Latijnse woordstam ‘cano’, die ‘zingen’ maar ook ‘betoveren’ aanduidt. De dubbele betekenis is bewust gezocht.

Hoe heeft Cantatrix geprobeerd deze naam eer aan te doen? De ingrediënten liggen deels voor de hand, hoewel Cantatrix ze een eigen kleur geeft. Natuurlijk spreekt de muziek zelf tot de verbeelding: vaste waarden zijn inmiddels de indrukwekkende passiemuziek van Bach rondom Pasen en de grote requiems van onder meer Duruflé en Fauré. Deze stukken verklanken emoties van de hoogte- en dieptepunten uit het menselijk leven op een manier zoals woorden alleen dat niet kunnen.

Hoewel deze stukken door vele koren worden uitgevoerd heeft Cantatrix met haar uitvoeringen een geheel eigen plaats in Nederland verworven, die getuige de grote en nog steeds groeiende bezoekersaantallen zeer wordt gewaardeerd.

De grote werken worden afgewisseld met een thematische programmering. Onder titels als ‘Love and Worship’, ‘Miserere’ en ‘l’Amour et la Paix’, worden composities geprogrammeerd waarin de luisteraar eveneens grote menselijke thema’s herkent, maar die muzikaal een afwisseling bieden tussen bekendere werken en nieuw klankidoom. Cantatrix zoekt daarbij voortdurend de samenwerking met gastdirigenten en componisten in binnen- en buitenland om zich bij haar programmering en uitvoeringspraktijk te laten inspireren en een podium te bieden voor de uitvoering van onbekendere werken. Enkele componisten hebben bijvoorbeeld op uitnodiging stukken geschreven voor Cantatrix, zoals in 2012 de Amerikaanse Ola Gjeilo.

Voorwaarde voor een betoverende luisterervaring is daarnaast een hoge uitvoeringskwaliteit. Op allerlei fronten wordt hier door het ensemble aan gewerkt. Er wordt geselecteerd en gecoacht op technische kwaliteiten van de individuele zangers, maar minstens zo belangrijk is de aandacht voor de ensembleklank. Met een intensief repetitieproces en een vaste kern van ervaren zangers heeft Cantatrix een unique sellingpoint ontwikkeld, een koorklank die door de luisteraars als een warm bad wordt ervaren en die afhankelijk van het repertoire vele kleurschakeringen kent.

>>

Maar om het publiek te bereiken met mooie, goed uitgevoerde muziek, is ook een goed lopende praktische organisatie nodig op de achtergrond. Ook hier heeft Cantatrix in het afgelopen decennium iets bijzonders tot stand gebracht. Door de investering van veel tijd en aandacht maar vooral creativiteit is een uitgebreid netwerk opgebouwd van contacten met musici, dirigenten en concertorganisaties over de gehele wereld. In eigen land is Cantatrix daardoor een vaste waarde geworden op de grotere concertpodia maar ook bij bijzondere gelegenheden zoals de theatrale producties van 'Opus Exit' en 'Draaf, Foekje, Draaf'; in het buitenland is Cantatrix een veelgevraagd en succesvol deelnemer geworden aan de grote Grand Prix Concoursen in onder meer Frankrijk en Italië, op festivals zoals in Finland en Wit-Rusland of in nationale culturele uitwisselingsprogramma's zoals met Duitsland, België, Polen en Engeland. De samenwerking met Cantatrix wordt door musici en organisatoren graag gezocht en erg gewaardeerd. Omgekeerd hebben de vele ervaringen die Cantatrix heeft opgedaan in dit wereldwijde culturele netwerk, een extra dimensie en diepgang gegeven aan de koorklank.

Al deze ingrediënten hebben bijgedragen aan de bijzondere ervaring die een concertuitvoering van Cantatrix kenmerkt. Toch blijft er iets over dat ongrijpbaar is, het laatste ingrediënt; het gaat bij Cantatrix altijd om méér dan een optelling van mooie muziek, een goede uitvoering en een goede organisatie. Er gebeurt iets met de zangers en met de luisteraar, je blijft 'op het puntje van je stoel'; dit is de 'betovering', waaraan het ensemble ooit al dromend en verlangend haar naam heeft ontleend. Een ingrediënt dat niet te plannen valt, alle voorbereidingen en noeste arbeid ten spijt. En toch is het zo regelmatig aanwezig, dat van toeval geen sprake lijkt; het heeft te maken met het ensemble zelf. De naam blijkt goed gekozen, haast profetisch; wat ooit de drijfveer was bij de oprichting, is in de afgelopen 25 jaren voortdurend aanwezig geweest.

** Cantatrix viert zijn 25-jarig jubileum met concertseries van Dokkum tot Maastricht.*

Hans Leenders

Dirigent

Met ingang van het seizoen 2015-2016 is Hans Leenders benoemd tot artistiek leider van Cantatrix.

Hans Leenders heeft in de muzikale wereld zijn sporen verdiend als docent koordirectie en Gregoriaans aan de Kurt Thomas-dirigentencursus in Utrecht. Bij Cantatrix wordt hij eindverantwoordelijk voor de muzikale kwaliteit van het gezelschap en de programmering.

Hans Leenders is artistiek leider van het professionele kamerkoor Studium Chorale, artistiek adviseur van het Nederlands Gregoriaans Festival, Chorbienale Aachen en het orgelfestival L'Europe et l'Orgue. Tevens is hij hoofdvakdocent orgel en docent muziekgeschiedenis aan het Maastrichts conservatorium. Hans Leenders is cantor-organist van de OLV basiliek te Maastricht (Séverin 1652 en Mūseler 1765?) en titulair-organist van de Kopermolen te Vaals (Hilgers 1765).

Als componist profileert hij zich de laatste jaren steeds meer. Zijn composities zijn o.m. uitgegeven bij Ascolta en De Haske.

Hij was gastdirigent bij o.m. bij het Sloveens Radiokoor, Cappella Amsterdam, Groot Omroepkoor, Europa Cantat en vele Europese conservatoria. Hij verzorgde orkestproducties met de Philharmonie Zuidnederland, Symfonieorkest Vlaanderen, Florilegium Musicum (barokorkest) en Ensemble '88 (muziekensemble gespecialiseerd in hedendaagse muziek).

Elke Janssens

Sopraan

Elke Janssens studeerde zang aan het Lemmens instituut bij Dina Grossberger en vervolgens aan het Conservatorium te Leuven bij Beatrijs De Vos, waar ze in 1994 haar einddiploma behaalde. Een jaar later behaalde ze tevens een licentie in de Rechten aan de KU Leuven.

Ze vervolmaakte zich bij Kathelijne Van Laethem, waar ze zich vooral toelegde op de Lichtenberger Methode, Greta De Reyghere en sinds enige tijd ook bij Jard Van Nes.

Elke nam deel aan masterclasses bij o.m. Barthold Kuijken, Eric Van Nevel en Dirk Snellings. In 2005 maakte ze de overstap van de juridische wereld naar die van de muziek.

Sindsdien werkte ze samen met verscheidene ensembles in binnen- en buitenland, zoals het Choeur de Chambre de Namur, het Vlaams Radio Koor, Les Talens Lyriques, Collegium Vocale Gent, Vox Luminis, Studium Chorale, Collegium Ad Mosam, Laudantes Consort, en vele andere.

Elke is een veelgevraagd soliste voor oratoria, lied recitals en muziektheater producties. Zij zong reeds een uitgebreid repertoire als concertzangeres en concerteerde samen met talrijke orkesten en dirigenten in België, Nederland en Duitsland. Het is voornamelijk in de Barokmuziek dat Elke uitblinkt, maar ze zingt ook met veel plezier en klasse het Klassieke repertoire, Romantische werken en hedendaagse composities.

Eind 2014 debuteert ze als Rosalinda in de opera Casparo van Luc Steels. Als soliste maakte ze verscheiden cd-opnames, o.m. in de reeks "a history of the Requiem" met het Laudantes Consort en de nieuwe cd van Studium Chorale met muziek van de Barok componist, Marcus Teller. Verder werkte ze mee aan de opnames van cd's met muziek van Rudi Tas en Vic Nees samen met het ensemble Musa Horti en aan een heel aantal cd's met het Choeur de Chambre de Namur.

Marion Eckstein

Mezzosopraan

Marion Eckstein werd geboren in Bernkastel-Kues en studeerde aanvankelijk Duits voordat ze begon met haar zangstudie. Ze studeerde bij professor Julia Hamari en professor Dunja Vejzovi en studeerde cum laude af. Ze volgde masterclasses bij Grace Bumbry, Klesie Kelly, Anna Reynolds en Luana de Vol.

Marion Eckstein is lid van de International Richard Wagner Society.

Marion beheerst een breed repertoire variërend van oratoria van J.S. Bach, orkestrale nummers van G. Mahler en G. Verdi's Requiem. Bovendien neemt ze regelmatig deel aan premières van hedendaagse muziek.

Ze heeft gewerkt onder dirigenten als Ivor Bolton, Rafael Frühbeck de Burgos, Enoch zu Guttenberg, René Jacobs, Kay Johannsen, Ralf Otto, Helmuth Rilling en Yutaka Sado.

Ze zong op de Salzburger Festspiele, het Leipzig Bach Festival, het Ludwigsburg Festival, het Europees Muziekfestival Stuttgart en het Rheingau Music Festival en in de Tonhalle Zürich, Wenen, het Konzerthaus in Berlijn en het Concertgebouw in Amsterdam.

Marion werkt veel samen met dirigent Thomas Hengelbrock, onder wie ze Bachs H-moll Messe op het Leipzig Bach Festival uitvoerde. Tal van radioproducties en cd-opnamen, zoals Telemann, Händels Messiah, Mozarts Requiem staan op haar naam.

De cd Lotti-Zelenka-Bach werd bekroond met de felbegeerde Gramophone Award in de categorie barok-vocal.

Rudmer de Vries

Tenor

Rudmer begon zijn carrière niet als zanger maar als hoornist. Hij was 10 jaar toen hij zijn eerste muzieklus op dit instrument kreeg. In 2008 werd hij toegelaten op het Prins Claus Conservatorium te Groningen. Daar studeerde hij zang bij Jan van Zelm en hoorn bij Frank Brouns. Tevens volgde hij lessen koördirectie bij Louis Buskens.

Vervolgens studeerde Rudmer zang aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag bij Lenie van den Heuvel en Frans Fiselier, waar hij in 2013 cum laude afstudeerde. Rudmer wordt gecoacht door zijn vaste docenten Frans Fiselier en Albert Bonnema. Ook volgde hij regelmatig masterclasses en coaching bij Meinard Kraak, Miranda van Kralingen en Geert Smits.

Rudmer is regelmatig als solist te horen in verscheidende cantates en oratoria waaronder Bachs Weihnachtsoratorium, Bachs Matthäus Passion, Messiah van Händel, Die Jahreszeiten van Haydn en de Petite Messe Solennelle van Rossini. Zijn repertoire bevat vroege componisten zoals Claudio Monteverdi, onbekende/vergeten componisten zoals Emil Sjögren en hedendaagse werken van o.a. Bernard van Beurden.

Met pianiste Rixt van der Kooij trad hij voor het voetlicht in de serie Jong Vocaal 2013 en Vocale drieluik 2014, waar onbekende Zweedse en Franse componisten centraal stonden. Verder treedt hij regelmatig op met de pianist Frans-Douwe Slot en gitarist Martin van Hees in verschillende recitals met liederen/aria's van o.a. Debussy, Donizetti, Huygens, Fauré, Mozart, Schumann, Tosti.

In maart 2012 heeft Rudmer meegewerkt aan een productie van Opera Zuid, Die Zauberflöte, onder leiding van Per-Otto Johansson. De regie was in handen van Bruno Berger-Gorski.

Op 23 Juni 2012 (tijdens het duo-concert van Vocaal Ensemble Cantatrix en the King's Singers) ging het door hem gecomponeerde stuk da Pacem, Myn Tinzen (voor tenor en koor) in première. In 2013 is dit werk uitgebracht op de cd "Hear my Prayer" door Vocaal Ensemble Cantatrix en Rudmer als solist.

David Greco

Bariton

David Greco heeft zich als oratorium- en operazanger op de kaart gezet in Australië en Europa en dan speciaal in het barok- en klassieke repertoire.

Sinds zijn debuut bij het Australian Brandenburg Orchestra in 2005 met werken van Händel en J.S. Bach, kreeg hij bekendheid als vertolker van de late Duitse barok.

Later dat jaar trad hij samen met Dame Emma Kirkby als solist op.

Zijn solistsch optreden zorgde ervoor dat hij met de beste ensembles in Australië kon optreden. Zo zong hij bij het Australian Chamber Orchestra o.l.v. Richard Tognette de *Mis in C minor* van Mozart en met het Sydney Symphony Orchestra *La Rondine* (Perichaud) van Puccini o.l.v. Gianluigi Guimetti.

Na twee jaar verbonden te zijn geweest aan de Opera Australia, zong hij *Die Zauberflöte* (Papageno) en *Le Nozze di Figaro* (Antonio) bij de Pacific Opera in 2003.

Hij maakte zijn debuut op het Festival d' Aix-en-Provence (Frankrijk) in *Alcest* (Oracle) van Gluck met het Freiburg Barockorchester o.l.v. Ivor Bolton.

Gespecialiseerd in de barokopera, gaf hem de gelegenheid om regelmatig met de Australian Baroque opera company Pinchgut Opera op te treden. Hij zong daar de rollen van Dardanus van Rameau, David & Johanthan van Charpentier, *L'Orfeo* van Monteverdi en *Idomeneo* van Mozart.

In 2009 zong hij tijdens zijn Italiaanse debuut aan het Teatro Comunale Modena in *Agripina* (Pallente) van Händel.

Verdere vocale training bracht hem naar Europa waar hij zijn studie opera en oude muziek bij de bas Peter Kooij en counter-tenor Michael Chance aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag voltooide.

In 2011 was hij te horen in de *Elias* van Mendelssohn en tijdens een tournee met de *Johannes Passion* van J.S. Bach o.l.v. Ton Koopman met het Amsterdam Baroque Orchestra & Choir.

Tijdens het Britten-Pears Aldeburgh Young Artist Programme vertolkte hij de rol van Saul (Händel) o.l.v. Richard Egarr.

Concerto d'Amsterdam

Concertmeester Stefano Rossi

Concerto d'Amsterdam is sinds vele jaren actief op de Nederlandse en buitenlandse podia. Zowel in eigen programma's als in samenwerking met koren. Daarbij worden hoge eisen gesteld aan de kwaliteit.

Sinds 2012 is Stefano Rossi concertmeester van Concerto d'Amsterdam.

Naast het standaard repertoire werkte Concerto d'Amsterdam ook mee aan operaproducties op bijzondere locaties (King Arthur, Orfeo Aqua, Orfeo ed Euridice).

Verder speelt het orkest eigen producties in programma's met vocale en instrumentale solisten onder leiding van de eigen artistiek leider Stefano Rossi. Vorig seizoen was dat een programma met onder andere het dubbelconcert voor viool, hobo en orkest van Bach- en Händelaria's met Johannette Zomer.

Ook speelde Concerto d'Amsterdam diverse hedendaagse composities: de Toren van Babel van Hans Koolmeers met Capella Amsterdam o.l.v. Daniel Reuss en de Johannes Passy van Pieter Bakker met Capelle Frisiae o.l.v. Hoite Pruiksmā. In 2016 werkten musici van Concerto d'Amsterdam mee aan de muziektheaterproductie De Beeldenstorm van Peter Jan Wagemans in de regie van Cilia Hogerzeil in het Bach Festival Dordrecht.

Vele bekende solisten en dirigenten hebben met Concerto d'Amsterdam samengewerkt, zoals Emma Kirkby, Michael Chance, Lynne Dawson, Richard Egarr, Johannette Zomer, Nico van der Meel, Alfredo Bernardini, Claron MacFadden, Lucy van Dael en vele anderen.

Cd-producties van de laatste jaren waren een vroege versie van de Johannes Passion van J.S. Bach onder leiding van Nico van der Meel en een cd met de drie altcantates van Bach met Maarten Engeltjes en Klaas Stok. Beide cd's kwamen uit op het label Quintone.

In het seizoen 2010-2011 werkte Concerto d'Amsterdam samen met de violiste/dirigente Elizabeth Wallfisch in een programma met drie countertenoren.

Concerto d'Amsterdam speelde in 2011 en 2012 in een productie van De Utrechtse Spelen de opera Orfeo ed Euridice van Gluck. Onder muzikaal leider Hoite Pruiksmā en in de regie van Jos Thie werden 66 voorstellingen gegeven op de vijver van Paleis Soestdijk.

In 2015 speelde Concerto d'Amsterdam de 53-stemmige Missa Salisburgiensis van Biber als opening van de Internationale Koorbiennale in Haarlem onder leiding van dirigent Harry Christophers.

In het seizoen 2016-2017 zal Concerto d'Amsterdam optreden onder leiding van Stefano Rossi in een eigen productie met muziek van J.S. Bach, G.Ph. Telemann en C.P.E. Bach.

George Frideric Handel (1685-1759)

Handel werd als Georg Friedrich Händel in 1685 te Halle geboren, in hetzelfde jaar en in de buurt van Johann Sebastian Bach; ze zouden elkaar overigens nooit ontmoeten. Hij was al vroeg een begaafd organist en clavecinist, en gaf zijn rechtenstudie snel op voor een post als violist in het Hamburgse operaorkest. Daar componeerde hij zijn eerste vier opera's. Na enkele voor zijn verdere leven beslissende leerjaren in Italië (1707-1710), waar hij enkele opera's en oratoria schreef was Händel kort kapelmeester aan het hof van de Keurvorst te Hannover. Hij bracht enkele succesvolle bezoeken aan Londen en vestigde zich daar in 1712, overigens zonder verlof van zijn Hannoverse broodheer, hetgeen Händel – tijdelijk – in een wat merkwaardige positie bracht toen Georg van Hannover in 1714 tot koning van Groot-Brittannië werd gekroond. In 1727 liet hij zich naturaliseren tot Brits staatsburger waarbij hij zijn naam verengelste. Händel was in Londen tientallen jaren een gevierd componist van opera's in Italiaanse stijl op mythologische of historische thema's (zoals *Semiramide*, *Orlando*, *Radamisto*, *Rinaldo*, *Rodelinda*, *Serse*, *Tolomeo* etc.) die na zijn dood snel werden vergeten en waarvan sommige pas sinds de recente barok-renaissance weer te horen of zien zijn. Zijn Engelstalige oratoria op bijbelse thema's (*Esther*, *Saul*, *Judas Maccabeus* etc.) worden daarentegen sinds de negentiende eeuw weer regelmatig uitgevoerd, vooral door grote amateurkoren in Angelsaksische landen. Daarnaast componeerde Händel in vrijwel alle andere genres waarvan zijn feestmuzieken (*Water-* en *Fireworks Music*), orgelconcerten en concerti grossi de bekendste zijn.

MESSIAH (1742)

De “Messiah” (HWV 56) ontstond op een keerpunt in Händels leven, en op initiatief van Charles Jennens (1700-1773) die als librettist al mede verantwoordelijk was voor het onverwachte succes van Händels bijbelse oratoria “Saul” en “Israel in Egypt” in 1738. Jennens, de gefortuneerde aristocraat en cultuurliefhebber, zag met lede ogen hoe Händels op Italiaanse opera's berustende populariteit na 25 jaar tanende was bij het verwend Londense publiek. “Deidamia” beleefde in 1741 slechts drie uitvoeringen en zou Händels laatste opera worden.

Terwijl de inmiddels 56-jarige Händel een sabbatical year overwoog en dankbaar de uitnodiging had aanvaard om het concertseizoen 1741-42 in Dublin door te brengen, presenteerde Jennens hem in de zomer van 1741 het libretto voor de “Messiah” (zonder het lidwoord *the* in de titel), een tekst die Händel terstond, in een voor zijn doen gebruikelijk tempo, binnen drie weken op muziek zette, volgens zijn eigen aantekeningen ‘begonnen op 22 augustus en klaar op 12 september’.

>>

Händel vertrok vervolgens naar Dublin waar de “Messiah” in première ging op dinsdagmiddag 13 april 1742, in de week voor Pasen, in Mr Neale’s Great Musick Hall in Fishamble Street. Het concert vond plaats ten behoeve van diverse charitatieve instellingen zoals The Musical Society for the Relief of Imprisoned Debtors. ‘Verzoeken geen zwaarden en hoepelrokken, hoe meer plaats, hoe meer opbrengst voor de goede doelen.’ Het concert bracht £ 400 op, en voor de componist groot succes onder het minder verwend Ierse publiek. Een jaar later was de ontvangst te Londen (23 maart 1743) een stuk koeler; de “Messiah” werd er nog enkele malen uitgevoerd maar pas in 1752 ontstaat de traditie van uitvoeringen op dinsdag en donderdag in de Stille Week, in het Covent Garden Opera House, en één kort na Pasen, voor liefdadige doeleinden. Tot aan zijn dood in 1759 dirigeerde Händel de “Messiah” 56 keer; daartoe paste hij de partituur regelmatig aan, aan de verschillende omstandigheden, zoals de beschikbaarheid van bepaalde solisten of instrumenten. En natuurlijk verbeterde of verving hij soms gedeelten. Uitvoerders moeten daarom kiezen of zij latere versies als verbeteringen, dan wel als noodgedwongen aanpassingen aan andere omstandigheden willen beschouwen: er bestaat geen definitieve “Messiah”, men kan verschillende uitvoeringen horen, al groeit er een zekere consensus.

Na enkele tientallen jaren en de opkomst van de *choral societies* ontwikkelde de “Messiah” zich tot een Engels cultureel icoon bij uitstek, en het succesnummer van korenfestivals *all-over-the-year*. Daarmee werd het niet alleen Händels populairste werk maar ook het eerste stuk in de muziekgeschiedenis met een ononderbroken uitvoeringstraditie; grote werken van Bach of Monteverdi zijn immers lange tijd van het repertoire verdwenen geweest.

Noot bij de tekstverklaring

Gekozen is voor de vertaling van de bijbelteksten door het Nederlands Bijbel Genootschap (NBG 1951). Dit heeft tot gevolg dat de vertaling niet exact correspondeert met de Engelse tekst in Messiah. Het voordeel hiervan is dat de vrijheden die Jennens – de librettist van Händel – zich veroorloofde ten aanzien van de bijbelteksten duidelijker zichtbaar worden. Saillante verschillen zijn in de vertaling cursief afgedrukt. Toevoegingen van Jennens staan tussen [haken]

Tekstverklaring

Part I

1. Overture

grave – allegro moderato

2. Recitatief – Jesaja 40:1-3

Comfort ye, comfort ye My people, saith your God. Speak ye comfortably to Jerusalem, and cry unto her, that her warfare is accomplish'd, that her iniquity is pardon'd. The voice of him that crieth in the wilderness, "Prepare ye the way of the Lord, make straight in the desert a highway for our God."

3. Aria (Tenor) – Jesaja 40:4

Ev'ry valley shall be exalted, and ev'ry mountain and hill made low, the crooked straight and the rough places plain.

4. Koor – Jesaja 40:5

And the glory of the Lord shall be revealed, and all flesh shall see it together, for the mouth of the Lord hath spoken it.

5. Recitatief (Bas) – Haggai 2:7-8, Maleachi 3:1

Thus saith the Lord, The Lord of Hosts: Yet once, a little while, and I will shake the heav'ns and the earth, the sea, and the dry land; and I will shake all nations, and the desire of all nations shall come. The Lord whom ye seek, shall suddenly come to His temple, ev'n the messenger of the covenant, whom ye delight in: behold, He shall come, saith the Lord of Hosts.

6. Aria (Alt) – Maleachi 3:2

But who my abide the day of His coming? And who shall stand when He appeareth? For He is like a refiner's fire.

7. Koor – Maleachi 3:3

And He shall purify the sons of Levi, that they may offer unto the Lord an offering in righteousness.

8. Recitatief (Alt) – Mattheüs 1:23

Behold, a virgin shall conceive and bear a son, and shall call His name Emmanuel. "God with us".

Troost, Troost mijn Volk, zegt uw God. Spreekt tot het hart van Jeruzalem, roept het toe, dat zijn lijdenstijd volbracht is, dat zijn ongerechtigheid geboet is. Hoor, iemand roept: "Bereid in de woestijn de weg des Heren, effent in de wildernis een baan voor onze God."

Elk dal worde verhoogd en elke berg en heuvel geslecht, en het oneffene worde tot een vlakke en de rotsbodem tot een vallei.

En de heerlijkheid des Heren zal zich openbaren en al het levende tezamen zal dit zien, want de mond des Heren heeft het gesproken.

Want zo zegt de Here der heerscharen: Een ogenblik nog, een korte wijle, dan zal Ik de hemel en de aarde, de zee en het droge doen beven; Ja, Ik zal alle volken doen beven en de kostbaarheden van alle volken zullen komen; plotseling zal tot zijn tempel komen de Here, die gij zoekt, namelijk de Engel des verbonds, die gij begeert: Zie, Hij komt, zegt de Here der Heerscharen.

Doch wie kan de dag van zijn komst verdragen, en wie zal bestaan, als Hij verschijnt? Want Hij zal zijn als het vuur van de smelter

Hij zal de zonen van Levi reinigen ... opdat zij de Here in gerechtigheid offer brengen.

Zie, de maagd zal zwanger worden en een zoon baren, en men zal Hem de naam Immanuel geven, hetgeen betekent: God met ons.

Tekstverklaring

9. Aria (Alt) – Jesaja 40:9 en 60:1

O thou that tellest good tidings to Zion, get thee up into the high mountain: O thou that tellest good tidings to Jerusalem, lift up thy voice with strength: lift it up, be not afraid, say unto the cities of Judah: "Behold your God!" O thou that tellest good tidings to Zion, arise, shine, for thy light is come and the glory of the Lord is risen upon thee.

9. Koor – Jesaja 60:1

O thou that tellest good tidings to Zion, good tidings to Jerusalem, arise, lift up thy voice with strength, say unto the cities of Judah. Behold your God! Behold, the glory of the Lord is risen upon thee.

10. Recitatief – Jesaja 60:2-3

For behold, darkness shall cover the earth, and gross darkness the people, but the Lord shall arise upon thee, and His glory shall be seen upon thee. And the Gentiles shall come to thy light, and kings to the brightness of thy rising.

11. Aria (Bas) – Jesaja 9:1

The people that walked in darkness have seen a great light, and they that dwell in the land of the shadow of death, upon them hath the light shined.

12. Koor – Jesaja 9:5

For unto us a Child is born, unto us a Son is given; and the government shall be upon his shoulder, and His name shall be called: Wonderful, Counsellor, The Mighty God, The Everlasting Father, The Prince of Peace.

13. Pastorale

14-16. Recitatief (Sopraan) –

Lucas 2:8-11, 13

There were shepherds abiding in the field, keeping watch over their flocks by night. And lo, the angel of the Lord came upon them, and the glory of the Lord shone round them, and they were sore afraid. And the angel said unto them: "Fear not, for, behold, I bring you good tidings of great joy which shall be to all people. For unto you is born this day in the city

Klim op een hoge berg, vreugdebode Sion; verhef uw stem met kracht, vreugdebode Jeruzalem; verhef ze, vrees niet; zeg tot de steden van Juda: Zie, hier is uw God!

Vreugdebode Sion, sta op, wordt verlicht, want uw licht komt en de heerlijkheid des Heren gaat over u op.

Vreugdebode Sion, sta op, zeg tot de steden van Juda: Zie, hier is uw God! Zie, de heerlijkheid des Heren gaat over u op.

Want zie, duisternis zal de aarde bedekken en donkerheid de natiën, maar over u zal de Here opgaan en zijn heerlijkheid zal over u gezien worden. Volken zullen opgaan naar uw licht en koningen naar uw stralende opgang.

Het volk dat in donkerheid wandelt, ziet een groot licht; over hen die wonen in een land van diepe duisternis, straalt een licht.

Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij rust op zijn schouder en men noemt hem Wonderbare Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevorst.

En er waren herders ... die zich ophielden in het veld en des nachts de wacht hielden over hun kudde. En opeens stond een engel des Heren bij hen en de heerlijkheid des Heren omstraalde hen, en zij vreesden met grote vreze. En de engel zeide tot hen: "Weest niet bevreesd, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk zal ten deel vallen:

Tekstverklaring

of David, a Saviour, which is Christ the Lord.” And suddenly, there was with the angel a multitude of the heav’nly host, praising God, and saying:

17. Koor – Lucas 2:14

Glory to God, glory to God in the highest and peace on earth, goodwill towards men.

18. Aria (versie II: Sopraan) – Zacharia 9:9 en 10

Rejoice greatly, o daughter of Zion! Shout, o daughter of Jerusalem! Behold, thy King cometh unto thee! He is the righteous Saviour, and He shall speak peace unto the heathen.

19. Recitatief (Sopraan) – Jesaja 35: 5,6

Then shall the eyes of the blind be open’d and the ears of the deaf unstopped. Then shall the lame man leap as an hart and the tongue of the dumb shall sing.

20. Aria (versie II: Alt) – Jes. 40:11, Mattheüs 11:28-29

He shall feed His flock like a shepherd and He shall gather the lambs with His arm and carry them in His bosom, and gently lead those that are with young. Come unto Him, all ye that labour, come unto Him, ye that are heavy laden and He will give you rest. Take His yoke upon you and learn of Him for He is meek and lowly of heart and ye shall find rest unto your souls.

21. Koor – Mattheüs 11:30

His yoke is easy and His burden is light.

U is heden de Heiland geboren, namelijk Christus, de Here, in de stad van David.” En plotseling was er bij de engel een grote hemelse legermacht, die God loofde, zeggende:

Ere zij God in den hoge, en vrede op aarde bij mensen des welbehagens.

Jubel luide, gij dochter van Sion; juich, gij dochter van Jeruzalem! Zie uw koning komt tot u, hij is *rechtvaardig en zegevierend* ...; en hij zal de volken vrede verkondigen.

Dan zullen de ogen der blinden geopend en de oren der doven ontsloten worden; dan zal de lamme springen als een hert en de tong van de stomme zal jubelen.

Hij zal als een herder zijn kudde weiden, in zijn arm de lammeren vergaderen en ze in zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtkens leiden. Komt tot Hem, allen, die vermoeid en belast zijt en Hij zal u rust geven; neemt zijn juk op u en leert van Hem, want Hij is zachtmoedig en nederig van hart en gij zult rust vinden voor uw zielen.

... mijn *juk is zacht* en mijn *last is licht*.

PAUZE

Part II

22. Koor – Johannes 1:29

Behold the Lamb of God that taketh away the sin of the world.

Zie, het lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt.

23. Aria (Alt) – Jesaja 53:3 en 50:6

He was despised and rejected of men, a man of sorrows and acquainted with grief. He gave His back to the smiters, and His cheeks to them that plucked off the hair. He hid not His face from shame an spitting.

Hij was veracht en van mensen verlaten, een man van smarten en vertrouwd met ziekte. *Mijn rug heb ik gegeven aan wie sloegen en mijn wangen aan wie mij de baard uittrokken; mijn gelaat heb ik niet verborgen voor smadelijk speeksel.*

24. Koor – Jesaja 53:4-5a

Surely, He hath borne our griefs and carried our sorrows. He was wounded for our transgressions, He was bruised for our iniquities, the chastisement of our peace was upon Him.

Nochtans, onze ziekten heeft hij op zich zich genomen, en onze smarten gedragen... Maar om onze overtredingen werd hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op hem...

25. Koor – Jesaja 53:5b

And with His stripes we are healed.

en door zijn striemen is ons genezing geworden.

26. Koor – Jesaja 53:6

All we like sheep have gone astray, we have turned ev'ry one to his own way and the Lord has laid on Him the iniquity of us all.

Wij allen dwaalden als schapen, wij wendden ons ieder naar zijn eigen weg, maar de Here heeft ons aller ongerechtigheid op hem doen neerkomen.

27. Recitatief (Tenor) – Psalm 22:8

All they that see Him, laugh Him to scorn; they shoot out their lips and shake their heads, saying:

Allen die *mij* zien bespotten *mij*, zij steken de lip uit, zij schudden het hoofd:

28. Koor – Psalm 22:9

He trusted in God that He would deliver Him, let Him deliver Him, if He delight in Him.

Wentel het op de Here – laat die hem verlossen, hem redden, Hij heeft immers welgevalen aan hem!

29. Recitatief (Tenor) – Psalm 69:21

Thy rebuke hath broken His heart; He is full of heaviness; He looked for some to have pity on Him, but there was no man, neither found He any to comfort Him.

De smaad heeft *mij* het hart gebroken, en *ik* ben verzwakt. *Ik* wachtte op een teken van medelijden, maar tevergeefs, op troosters, maar *ik* vond hen niet.

30. Aria (Tenor) – Klaagliederen 1:12

Behold, and see if there be any sorrow like unto His sorrow.

Aanschouwt en ziet, of er een smart is als de smart die *mij* werd aangedaan ...

Tekstverklaring

31. Recitatief (Tenor) – Jesaja 53:8

He was cut off out of the land of the living.
For the transgressions of Thy people was He stricken.

32. Aria (Tenor) – Psalm 16:10

But Thou didst not leave His soul in hell,
nor didst Thou suffer Thy Holy One to see corruption.

33. Koor – Psalm 24:7-10

Lift up your heads, o ye gates and be ye lift up, ye everlasting doors and the King of Glory shall come in. Who is this King of Glory? The Lord strong and mighty, the Lord mighty in battle. Lift up your heads, o ye gates, and be ye lift up, ye everlasting doors, and the King of Glory shall come in! Who is this King of Glory? The Lord of Hosts, He is the King of Glory.

34. Recitatief (Tenor) – Hebreëen 1:5

Unto which of the angels said He at any time: “Thou art My Son, this day have I begotten Thee?”

35. Koor – Hebreëen 1:6b

Let all the angels of God worship Him!

36. Aria (Alt) – Psalm 68:19

Thou art gone up on high, Thou hast led captivity captive and receivest gifts for men, yea even for Thine enemies, that the Lord God might dwell among them.

37. Koor – Psalm 68:12

The Lord gave the word; great was the company of the preachers.

38. Aria (versie II: Duet en Koor) – Jesaja 52: 7 Romeinen 10:15

How beautiful are the feet of them that preach the gospel of peace and bring glad tidings of good things.

39. Koor – Romeinen 10:18

Their sound is gone out into all lands, and their words unto the ends of the world.

... hij is afgesneden uit het land der levenden, om de overtreding van *mijn* volk is de plaag op hem geweest.

Want Gij geeft mijn ziel niet prijs aan het dodenrijk, noch laat Gij uw gunstgenoot de groeve zien.

Heft, poorten, uw hoofden omhoog, en verheft u, gij aloude ingangen, opdat de Koning der ere inga. Wie is toch de Koning der ere? De Here, sterk en geweldig, de Here, geweldig in de strijd. [Heft, poorten, uw hoofden omhoog, en verheft u, gij aloude ingangen, opdat de Koning der ere inga. Wie is toch de Koning der ere? De Here der Heerscharen, Hij is de Koning der ere.]

... tot wie der engelen heeft Hij ooit gezegd: Mijn Zoon zijt gij; Ik heb u heden verwekt?

En Hem moeten alle engelen Gods huldigen.

Gij zijt opgevaren naar den hoge. Gij hebt *gevangen* meegevoerd; Gij hebt gaven in ontvangst genomen *onder* de mensen, ja ook *van* weerspanningen, om daar te wonen, o Here God.

De Heer deed het machtwoord weerklinken; de boodschappers van goede tijding waren een grote schare.

Hoe liefelijk zijn *op de bergen* de voeten van de vreugdebode, die vrede aankondigt, die goede boodschap brengt, die heil verkondigt, die tot Sion spreekt: Uw God is Koning. Breekt uit in gejuich; een goede boodschap: Uw God is Koning

Over de ganse aarde is hun geluid uitgegaan en tot de einder der wereld hun woorden.

Tekstverklaring

40. Aria (Bas) – Psalm 2:1-2

Why do the nations so furiously rage together? Why do the people imagine a vain thing? The kings of the earth rise up and the rulers take counsel together against the Lord, and against His Anointed.

41. Koor – Psalm 2:3

Let us break their bonds asunder, and cast away their yokes from us.

41. Recitatief (Tenor) – Psalm 2:4

He that dwelleth in heaven shall laugh them to scorn, the Lord shall have them in derision.

43. Aria (Tenor) – Psalm 2:9

Thou shalt break them with a rod of iron. Thou shalt dash them in pieces like a potter's vessel.

44. Koor – Openbaringen 19:6, 16 en 11:15

Hallelujah! For the Lord God Omnipotent reigneth. Hallelujah! The Kingdom of this world is become the Kingdom of our Lord and of His Christ; and He shall reign for ever and ever, King of Kings and Lord of Lords! And He shall reign for ever and ever. Hallelujah!

Part III

45. Aria (Sopraan) – Job 19:25-26, 1 Korinthiërs 15:20

I know that my Redeemer liveth, and that He shall stand at the latter day upon the earth. And though worms destroy this body, yet in my flesh shall I see God. For now is Christ risen from the dead, the first fruits of them that sleep.

46. Koor – 1 Korinthiërs 15:21-22

Since by man came death, by man came also the resurrection of the dead. For as in Adam all die, even so in Christ shall all be made alive.

47. Recitatief (Bas) – 1 Korinthiërs 15:51-52

Behold, I tell you a mystery, we shall not all sleep, but we shall all be chang'd in a mo-

ment. Want de Here en Zijn gezalfde: op ijdelheid? De koningen der aarde scharen zich in slagorde en de machthebbers spannen samen tegen de Here en Zijn gezalfde:

Laat ons hun banden verscheuren en hun touwen van ons werpen!

Die in de hemel zetelt, lacht; de Here spot met hen.

Gij zult hen verpletteren met een ijzeren knots, hen stukslaan als pottenbakkerswerk.

Halleluja! Want de Here, onze God, de Almachtige, heeft het koningschap aanvaard. Het koningschap over de wereld is gekomen aan onze Here en aan zijn Gezalfde en Hij zal als koning heersen tot in alle eeuwigheden. Koning der koningen en Here der heren! En Hij zal als koning heersen tot in alle eeuwigheden. Halleluja!

Maar ik weet: mijn Losser leeft en ten laatste zal hij op het stof optreden. Nadat mijn huid aldus geschonden is, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen. Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden, als eersteling van hen, die ontslapen zijn.

Want, dewijl de dood er is door een mens, is ook de opstanding der doden door een mens. Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden.

Zie, ik deel u een geheimenis mede. Allen zullen wij niet ontslapen, maar allen zullen wij

Tekstverklaring

ment, in the twinkling of an eye, at the last trumpet.

48. Aria (Bas) – 1 Korinthiërs 15: 52-53

The trumpet shall sound, and the dead shall be raised incorruptible, and we shall be changed. For this corruptible must put on incorruption and this mortal must put on immortality.

49. Recitatief (Alt) – 1 Korinthiërs 15:54

Then shall be brought to pass the saying that is written. Death is swallow'd up in victory.

50. Duet (Alt en Tenor) – 1 Korinthiërs 15:55-56

O death, where is thy sting? O grave, where is thy victory? The sting of death is sin, and the strength of sin is the law.

51. Koor – 1 Korinthiërs 15:57

But thanks be to God, Who giveth us the victory through our Lord Jesus Christ.

52. Aria (Sopraan) – Romeinen 8:31, 33-34

If God is for us, who can be against us? Who shall lay anything to the charge of God's elect? It is God that justifieth. Who is he that condemneth? It is Christ that died, yea, rather that is risen again. Who is at the right hand of God, Who maketh intercession for us.

53. Koor – Openbaringen 5:12-13

Worthy is the Lamb, that was slain, and hath redeemed us to God by His blood, to receive power, and riches, and wisdom, and strength and honour and glory and blessing. Blessing and honour, glory and power, be unto Him that sitteth upon the throne and unto the Lamb, for ever and ever. Amen.

veranderd worden, in een ondeelbaar ogenblik, bij de laatste bazuin,

want de bazuin zal klinken en de doden zullen onvergankelijk opgewekt worden en wij zullen veranderd worden. Want dit vergankelijke moet onvergankelijkheid aandoen en dit sterfelijke moet onsterfelijke aandoen.

[Dan] ... zal het woord werkelijkheid worden, dat geschreven is: De Dood is verzwolgen in de overwinning.

Dood, waar is uw overwinning – *Dood*, waar is uw prikkel? De prikkel des doods is de zonde en de kracht der zonde is de wet.

Maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Here Jezus Christus.

Als God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn? Wie zal uitverkorenen Gods beschuldigen? God is het, die rechtvaardigt; wie zal veroordelen? Christus Jezus is de gestorvene, wat meer is, de opgewekte, die ter rechterhand Gods is, die ook voor ons pleit.

Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof. Hem, die op de troon gezeten is, en het Lam zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheden. *En de vier dieren zeiden Amen.*

Sopranen

Gretha Hoekstra, Trix Hiemstra, Jantine Zijl, Carla Noor, Dianna van der Woude, Nienke de With, Claudia Jonkman, Elizabeth Kooy, Janina Raguse.

Alten

Yteke Kamminga, Aukje van der Woude, Bianca Rekker, Ria van Laar, Wiske Beuker, Mirjam Leentvaar, Jellie de Vries, Birgit Leenders, Henney Venema.

Tenoren

Klaas Woudstra, Jan Hooghiemstra, Cor Sipma, Martin Pilkes, Johan Berkhof, Joost van der Linden, André Cruz, Laurant Nadal.

Bassen

Inne Hoekstra, Jappie de Vries, Bauke Hoekstra, Jan Veenstra, Marco Vermeulen, Patrick Vanreckem, Hans de Wolf, Ruben Olthof, Enrique Lopez-Corton.

Concerto d'Amsterdam

Viool I	Stefano Rossi, Elisabeth Ingen Housz, Jiska ter Bals
Viool II	Cynthia Freivogel, Ruth Noyon, Noortje Zanen
Altviool	Niek Idema, Rachael Yates
Cello	Saskia van der Wel, Wilma van der Wardt
Contrabas	Jan Hollestelle
Hobo	Alayne Leslie, Elise Sluiman
Fagot	Kim Stockx
Trompet	Nicholas Emmerson, Thomas Lowe (10 en 11 dec), Danny Teong (16, 17, 18 dec)
Pauken	Rob van der Sterren
Orgel, clavecimbel	Vincent van Laar

Nieuwe programma's Cantatrix

“Bach en de Noorderlingen” (deel I)

Dit is de 1e serie in het kader van het 25-jarig jubileum van Cantatrix.

Cantatrix onderzoekt wat er na twee eeuwen van Bachs erfenis is geworden. Van Bachs tijd tot vandaag, van Midden-Duitsland naar het Noorden, een sprong van twee eeuwen en lange afstanden. In dit programma worden motetten van Bach geflankeerd door koormuziek van componisten uit het “Noorden” met werken van o.a. Gustav Holst, Peteris Vasks (Pater Noster), Ola Gjeilo, Morten Lauridsen (Magnum mysterium).

Cantatrix voert dit programma uit samen met musici en solisten waarmee de afgelopen 25 jaar een muzikale band is opgebouwd. Dirigent is Hans Leenders.

Voor info en tickets (€ 15): ga naar www.cantatrix.nl

Datum	Locatie	Aanvang
vr 10 maart	Grote Kerk, Dokkum	20.00 uur
za 11 maart	Grote Kerk, Leeuwarden	15.00 uur
za 11 maart	Dominicuskerk, Amsterdam	20.15 uur
zo 12 maart	Grote Kerk, Overschie/Rotterdam	15.00 uur

Matthäus Passion

Cantatrix en Concerto d'Amsterdam samen in de Matthäus (dirigent: Erik Van Nevel). ‘Helpt mir klagen!’ Een indrukwekkender inleiding tot een passieverhaal moet nog worden geschreven, en dat is nog maar het begin van een drama dat gelovigen én ongelovigen tot tranen kan roeren.

Bachs Matthäus wordt uitgevoerd op plaatsen waar het hoort: in een kerkakoestiek met een authentiek gezelschap, in eeuwenoude gebouwen die herinneren aan de muzikale rijkdommen van weleer.

Evangelist: Nico v.d. Meel, Christus: Pierre Mak, bas: Robbert Muuse, tenor: Rudmer de Vries, sopraan: Katherine Fuge, alt: Margot Oitzinger

Datum	Locatie	Aanvang
za 1 april 2017	Nieuwe Kerk, Groningen	19:00 uur
zo 2 april 2017	Kloosterkerk, Den Haag	15:00 uur
vr 7 april 2017	Bonifatiuskerk, Leeuwarden	19:00 uur
za 8 april 2017	Westerkerk, Amsterdam	15:00 uur
zo 9 april 2017	Nicolaikerk, Utrecht	15:00 uur

Maak gebruik van de vroegboekorting en bestel nu uw ticket vóór 1 januari voor € 31,50.

“Bach en de Noorderlingen” (deel II)

Datum	Locatie	Aanvang
za 20 mei	Der Aa-kerk, Groningen	20:15 uur
zo 21 mei	Willibrordkerk, Utrecht	14:00 uur

De tickets (voorverkoop € 15) zijn te verkrijgen op www.cantatrix.nl

Subsidiënten

Gemeente Leeuwarden

Prins Bernhardfonds (Grace van Heerewaarden Fonds)

kfHein, fonds

CNF Stichting Carel Nengerman Fonds

Meindersma-Sybenga Stichting

P.W. Janssen's Friesche Stichting

Provincie Friesland

Gemeente Delft

Delft Creating History

Stichting Woudsend anno 1816

kfHein, fonds

Sponsors

Accountantskantoor Van der Elst en Oosterbaan

Raadsma IJzerhandel BV

Dalstra Reizen

Makelaardij Roos

RABO-bank

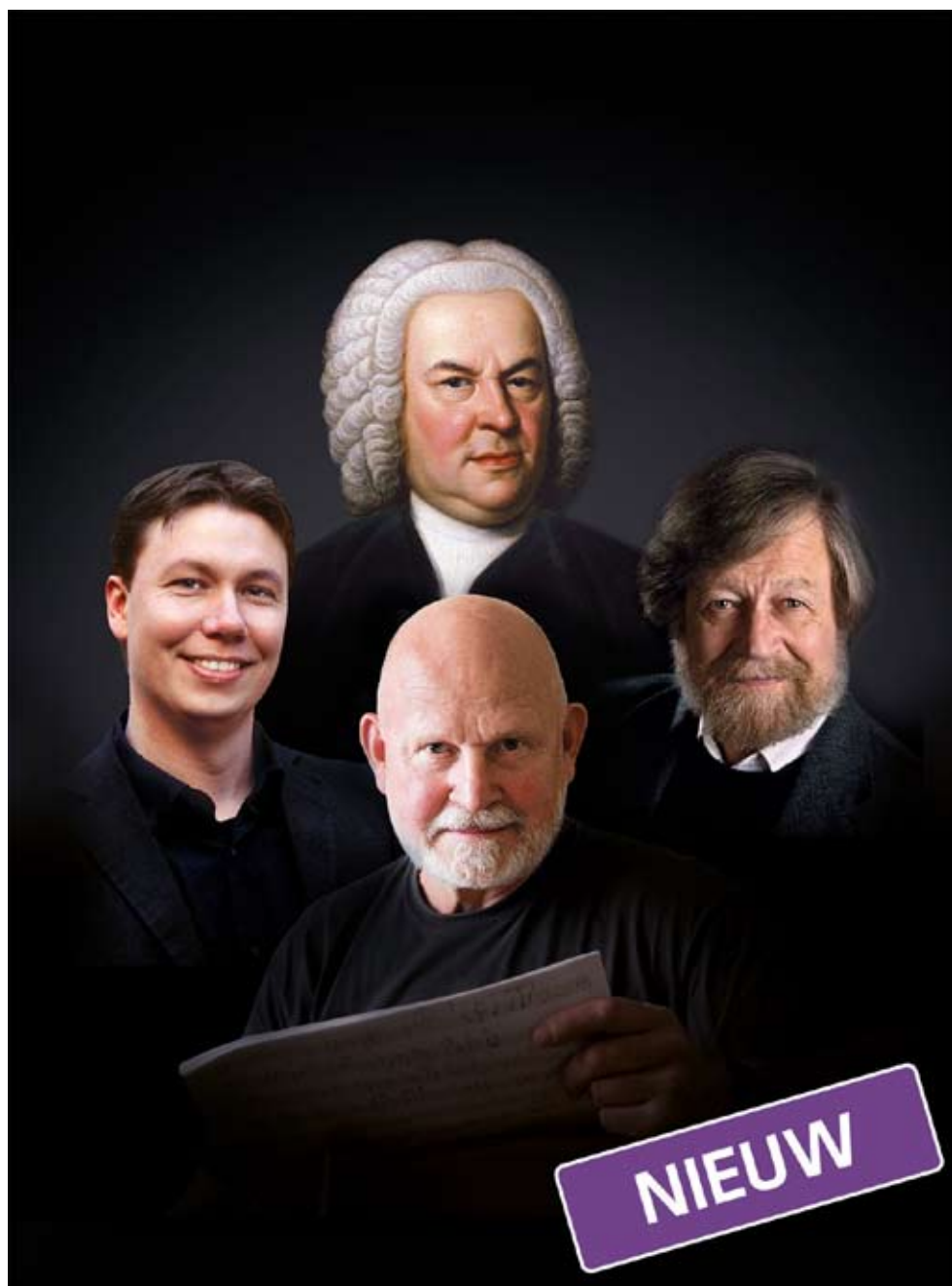
Pranger-Rosier Installaties

Rabobank

“Bach en de Noorderlingen”

Colofon

Lay-out en opmaak
Omslag
Drukwerk
Productieleiding

Kees Dijkstra
Jonge Aanplant, Dokkum
Andeko Graphic, Dokkum
Ilse te Wies

Contact

Inet www.cantatrix.nl
Mail info@cantatrix.nl
Mob 06 512 13 471

Volg ons op

